

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-83>

УДК 339.138

ЛОГІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОКОВИХ ПРОЦЕСІВ

LOGISTICS MANAGEMENT AS A TOOL FOR OPTIMIZING FLOW PROCESSES

Ільченко Тетяна Вікторівнакандидат економічних наук, доцент,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1879-6310>**Ilichenko Tetiana**

Dnipro State Agrarian and Economic University

Дослідження присвячене особливостям логістичного менеджменту як інструменту оптимізації поточкових процесів. Встановлено, що для забезпечення фінансово-економічної стійкості та розвитку підприємства необхідно є оптимізація його поточкових процесів з економічними параметрами бізнес середовища. Доведено, що логістичний менеджмент визначається як планування, координація та контроль всіх етапів поточкових процесів від постачання до виробництва та від виробництва до кінцевого споживача. Метою логістичного менеджменту є забезпечення надійного функціонування всього ланцюга поставок та досягнення найкращого економічного результату. Визначено, що логістичний менеджмент – це галузь управління, яка спрямована на ефективне планування, контроль і координацію різних етапів постачання товарів або послуг від постачальників до кінцевих споживачів.

Ключові слова: менеджмент, логістика, управління логістикою, поточкові процеси, автоматизація, управління, запаси.

The study is devoted to the peculiarities of logistics management as a tool for optimizing flow processes. It was established that in order to ensure the financial and economic stability and development of the enterprise, it is necessary to optimize its flow processes with the economic parameters of the business environment. It has been proven that logistics management is defined as planning, coordination and control of all stages of flow processes from supply to production and from production to the final consumer. The goal of logistics management is to ensure the reliable functioning of the entire supply chain and achieve the best economic result. It was determined that logistics management is a branch of management aimed at effective planning, control and coordination of various stages of the supply of goods or services from suppliers to end consumers. At the current stage, logistics management faces a number of problems, among which we can name the change in consumer behavior and requests, the too rapid growth of the influence of digital technologies on the movement of goods and services, the lack of appropriate personnel qualifications for the use of new technologies, the war in Ukraine and the destruction of logistics chains. The main tasks of logistics management include inventory management, warehouse logistics, transportation, order processing, supply chain management, inventory and other processes aimed at optimizing the movement of goods or services. The main goal of logistics management is to ensure the highest efficiency and economic benefit in the entire supply chain. typology of logistics management helps in creating a systematic approach to understanding and managing logistics processes in various spheres of activity. Four types of logistics management are distinguished. We note that logistics management is the strategic and operational management of the movement and storage of goods, information and finances through the supply chain in order to meet the needs of consumers. The main goal of logistics management is to provide optimal levels of service at minimum costs. An effective logistics system must be based on clear compliance with all its laws and regulations.

Key words: management, logistics, logistics management, flow processes, automation, management, stocks.

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах важливого значення набуває здатність підприємства забезпечувати високу економічну ефективність у довгостроковому

періоді за оптимального попиту на продукцію. Складність реалізації такої стратегії обумовлена високим ступенем мінливості бізнес середовища. Для забезпечення фінансово-

економічної стійкості та розвитку підприємства необхідною є оптимізація його поточкових процесів з економічними параметрами бізнес середовища. Одним із напрямів підвищення ефективності функціонування підприємства є налагоджена реалізація запасів. Логістичний менеджмент визначається як планування, координація та контроль всіх етапів поточкових процесів від постачання до виробництва та від виробництва до кінцевого споживача. Він є ключовим інструментом оптимізації ланцюга постачання та інших бізнес-процесів підприємства. В реаліях сьогодення пошук дієвих інструментів оптимізації поточкових процесів набуває неабиякої актуальності та потребує ґрунтовних наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Особливостям логістичного менеджменту та пошуку інструментів оптимізації поточкових процесів присвятили свої наукові праці такі вчені як: Westland J., Головка А. Є., Головка Л. С., Іщенко Н. М., Клунко Н. С., Ковальська Л. М., Смирнов І. К., Сохецька А.В., Ткачова М. О., Циганюк В. П., Шишкін В. О., Шматок О. В. та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В реаліях сьогодення економіка України функціонує в умовах війни. За таких умов важливості набуває застосування особливої методології управління поточковими процесами на вітчизняних підприємствах, що дасть змогу підвищувати конкурентоспроможність та ефективність в складних умовах господарювання. З метою оптимізації поточкових процесів на вітчизняних підприємствах, значної актуальності набуває застосування інноваційних інструментів, а саме ключових положень логістичного менеджменту в управлінні. Враховуючи значні здобутки науковців в дослідженні питань пошуку інноваційних інструментів оптимізації поточкових процесів значна частина питань залишається малодослідженою. А саме, уваги потребує детальне дослідження ключових аспектів логістизації поточкових процесів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті ґрунтується на дослідженні сутності та особливостей впровадження логістичного менеджменту як інструменту оптимізації поточкових процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В реаліях сьогодення логістичний менеджмент є невід'ємною складовою успішної діяльності багатьох підприємств у різних галузях. Основні аспекти логістичного менеджменту включають планування, коор-

динацію та контроль руху товарів, послуг та інформації вздовж постачального ланцюга. В контексті глобалізації та зростаючої складності міжнародних постачальницьких ланцюгів, логістичний менеджмент стикається з викликами, пов'язаними з торговими війнами, тарифними бар'єрами та геополітичними ризиками. Усі ці фактори впливають на те, як сьогодні реалізовується логістичний менеджмент, і вимагають від підприємств постійного адаптування та вдосконалення їх стратегій у цій сфері.

Варто наголосити на тому, що логістичний менеджмент утворює систему взаємовідносин учасників, які існують з моменту оформлення замовлення до кінцевої доставки споживачеві. Метою логістичного менеджменту є забезпечення надійного функціонування всього ланцюга поставок та досягнення найкращого економічного результату. На сучасному етапі логістичний менеджмент стикається з низкою проблем, серед яких можна назвати зміну поведінки та запитів споживачів, занадто швидке зростання впливу цифрових технологій на рух товарів та послуг, нестачу відповідної кваліфікації кадрів для використання нових технологій, війна в Україні та руйнування логістичних ланцюжків.

Аналізуючи літературні джерела в контексті сутності та особливостей логістичного менеджменту варто акцентувати увагу на тому, що Ковальська Л. М., Циганюк В. П. стверджують, що: «логістичний менеджмент це сукупність функцій, методів та форм управління підприємством, реалізація яких спрямована на оптимізацію фінансових, матеріальних, інформаційних та інших потоків у межах логістичного ланцюга постачання – виробництво – складування – збут для забезпечення стійкого економічного зростання підприємства» [1, с. 88].

Смирнов І. К., Шматок О. В. наголошують на тому, що: «логістичний менеджмент займається вирішенням виробничих завдань шляхом планування і координації матеріального і пов'язаних із ним фінансових та інформаційних потоків упродовж усього логістичного ланцюга» [2, с. 96].

Ми погоджуємося з думкою Л. С. Головка та Головка А. Є. стосовно того, що: «логістиці притаманний активний інтегруючий потенціал, здатний поєднати та поліпшити взаємодію між такими базовими функціональними сферами, як постачання, маркетинг, організація перевезень, продаж послуг, та

між дочірніми підприємствами корпорації й її структурними підрозділами» [3, с. 26].

Враховуючи вищенаведені погляди вчених стосовно трактування сутності поняття логістичний менеджмент доцільно запропонувати авторське визначення сутності досліджуваного питання. Отже, логістичний менеджмент – це галузь управління, яка спрямована на ефективне планування, контроль і координацію різних етапів постачання товарів або послуг від постачальників до кінцевих споживачів. Основні завдання логістичного менеджменту включають управління запасами, складською логістикою, транспортуванням, обробкою замовлень, управлінням ланцюгом постачання, інвентаризацією та іншими процесами, спрямованими на оптимізацію руху товарів або послуг. Головна мета логістичного менеджменту – забезпечення найвищої ефективності та економічної вигоди у всьому ланцюзі постачання.

Варто погодитися з Сохецькою А. В. стосовно того, що на її думку: «логістичний менеджмент допомагає підвищити не лише

ефективність діяльності підприємства загалом, а й сформувати базис для фінансового зростання в майбутньому. Також застосування логістичного менеджменту поліпшує рівень обслуговування клієнтів, позитивно впливає на репутацію і бренд» [4, с. 9].

Зауважимо, що типологізація логістичного менеджменту допомагає в створенні систематизованого підходу до розуміння та управління логістичними процесами в різних сферах діяльності. Виокремлюють чотири типи логістичного менеджменту, які систематизовано на рис. 1.

Змістовною є думка Клуноко Н. С. відносно того, що: «логістичні процеси вітчизняних підприємств мають піддаватися постійному моніторингу з точки зору ефективності їх проведення та можливості вдосконалень. У логістиці останніх років інноваційними вважаються системи управління складуванням, різні підходи до управління системою транспортування. Поштовхом до інновацій є еволюція глобальної системи торгівлі та поширення використання електронних бізнес-моделей.

Рис. 1. Систематизація типів логістичного менеджменту

Джерело: узагальнено автором на основі [5]

Дуже важливо зберігати динамічний зв'язок між плануванням ресурсів підприємства, управління взаємовідносинами з клієнтами, плануванням виробництва із відповідними системами ланцюжків поставок партнерів» [6].

Оскільки глобальна логістична мережа зазнала високої вразливості та загроз як від природних, так і від техногенних впливів, внаслідок чого величезна кількість даних генерується в логістичній системі у вигляді безперервних потоків то набуває все більшої актуальності стійкої транспортної системи для швидкого та ефективного відновлення після будь-яких непередбачених обставин. Отже, зауважимо, що за таких умов оптимізація поточкових процесів є надзвичайно важливою.

Ми погоджуємося з думкою Н. М. Іценко стосовно того, що: «динамічність є обов'язковим атрибутом будь-якої сфери виробничо-господарської діяльності. Основою динаміки є потокові процеси, які виступають предметом вивчення логістики. Поняття потік наприклад матеріальний, товарний, вантажний, інформаційний, грошовий, енергетичний, пасажирський тощо, зустрічається постійно і в різних сферах діяльності. У той же час тільки логістика розглядає це поняття не як абстрактну форму руху яких-небудь матеріалізованих предметів, а як конкретний об'єкт, що виникає і розвивається згідно з відповідними законами, має характерні параметри і вимагає такої ж уваги, як і матеріально-речові ресурси» [7, с. 47].

Дослідимо більш детально сутність і місце поточкових процесів в логістиці. З цього приводу Ткачова М. О. та Шишкін В. О. стверджували наступне: «успішна діяльність підприємства в значній мірі залежить від того, наскільки ефективно система оптимізації поточкових процесів на підприємстві використовує інструменти логістичного управління, важливо також з'ясувати, чи покращуються радикальні параметри, які застосовуються у виробничій діяльності, чи відповідають вони логістичної концепції розвитку підприємства» [8, 139].

За твердженням наступних науковців: «об'єктом дослідження логістики як науки є потокові процеси в логістичних системах, зокрема об'єктом управління логістики як сфери підприємництва є логістичні інтегровані потоки: матеріальні, інформаційні, фінансові та сервісні потоки. Логістичні потоки в логістиці є окремим випадком узагальнених економічних категорій. До основних параметрів, що характеризують потік зараховують: траєкторію

руху; швидкість; інтенсивність і час руху; логістичні ланцюги, які він проходить на шляху; ритмічність руху. На більшість параметрів логістичних потоків впливають замовлення споживачів, а саме: характеристики частоти поставок, обсягу, кількості тощо» [9, с. 21].

Зауважимо, що логістичне управління – це стратегічне та оперативне керування рухом та зберіганням товарів, інформацією та фінансами через ланцюг постачання з метою задоволення потреб споживачів. Основна мета логістичного управління полягає в забезпеченні оптимальних рівнів сервісу за мінімальні витрати.

На нашу думку, ключовим в оптимізації поточкових процесів виступає їх логістизація. Логістизація поточкових процесів це концепція, яка полягає в трансформації різних видів потоків, таких як товари, інформація, фінанси тощо, в рамках логістичних систем з метою оптимізації процесів та підвищення ефективності. Ключові аспекти логістизації поточкових процесів згруповані на рис. 2.

Отже, аналізуючи рис. 2 варто акцентувати увагу на тому, що логістизація потоків відіграє важливу роль у підвищенні ефективності логістичних систем, зменшенні затрат та підвищенні задоволення клієнтів шляхом поліпшення якості обслуговування та виконання поставок.

Також варто наголосити на тому, що оптимізація поточкових процесів на підприємстві – це процес пошуку та впровадження способів покращення ефективності та продуктивності всіх процесів та операцій усередині організації. Ось деякі кроки, які доцільно виконувати для оптимізації поточкових процесів: аналіз поточкових процесів, визначення цілей оптимізації, впровадження стандартів та процедур, автоматизація процесів, управління запасами, безперервні поліпшення, залучення персоналу. Оптимізація поточкових процесів може допомогти підприємству зменшити витрати, підвищити продуктивність та покращити якість продукції або послуг, а застосування ключових аспектів логістичного менеджменту виступає інноваційним інструментом оптимізації поточкових процесів.

Висновки. Підводячи підсумки проведеного дослідження варто акцентувати увагу на тому, що сучасний підхід до забезпечення ефективного логістичного менеджменту має включати такі основні елементи: орієнтація на переваги клієнтів; взаємозв'язок сервісної логістики з відділом маркетингу та фінансовим сектором; гнучкість системи сервісного

Рис. 2. Ключові аспекти логістизації поточкових процесів

Джерело: розроблено автором

обслуговування; використання сучасних технологій та постійне зростання кваліфікації кадрів. Ми вважаємо, що ефективна логістична система повинна ґрунтуватися на чіткому дотриманні всіх своїх законів, правил. При цьому важливим є той факт, що при раціональному використанні навіть одного

з логістичних принципів, можна досягти значного поліпшення ефективності діяльності сучасного підприємства та значно підвищити доходи, мінімізувавши відповідні (логістичні) витрати. Отже, імплементація принципів логістичного менеджменту є запорукою оптимізації поточкових процесів на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ковальська Л. М., Циганюк В. П. Логістичний менеджмент на підприємстві: особливості та напрями вдосконалення. *Зб. наук. праць Луцький національний технічний університет. Луцьк. 2013. Т. 38. Вип. 10. С. 87–97.*
2. Смирнов І. К., Шматок О. В. Агрологістика в Україні: суспільно-географічні проблеми і перспективи розвитку. *Економічна та соціальна географія. 2015. Т. 67. Вип. 2. С. 96–109.*
3. Головка Л. С., Головка А.Є. Логістичний менеджмент у системі управління корпорацією. *Проблеми економіки транспорту. 2013. Вип. 6. С. 25–30.*
4. Сохецька А. В. Логістичний менеджмент як інструмент забезпечення ефективної діяльності підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31 (70). № 2. С. 8–13.*
5. Westland J. Logistics Management 101: A Beginner's Guide, Jun 18 2019. URL: <https://www.projectmanager.com/blog/logistics-management-101>
6. Клунко Н.С. Особливості логістичного підходу до оптимізації діяльності фармацевтичних підприємств на світовому ринку. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/41437/st_57_23.pdf?sequence=1
7. Іщенко Н. М. Управління процесами логістики : методичні рекомендації. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 128 с.
8. Ткачова М. О. Шишкін В. О. Управління логістичним потенціалом підприємства в умовах глобалізації економічного середовища. *Науковий вісник Херсонського державного університету Серія Економічні науки. Випуск 31. 2018. С. 138–140.*
9. Логістика: навч. посіб. / Безугла Л. С., Юрченко Н. І., Ільченко Т. В., Пальчик І. М., Воловик Д.В. Дніпро : Пороги, 2021. 252 с.

REFERENCES:

1. Kovalska, L. M., Tsyhaniuk, V. P. (2013) Lohistychnyi menedzhment na pidpriemstvi: osoblyvosti ta napriamy vdoskonalennia [Logistics management at the enterprise: features and areas of improvement]. *Zb. nauk. prats Lutskiy natsionalnyi tekhnichnyi universytet. Lutsk*. Vol. 38(10), pp. 87–97. (in Ukrainian)
2. Smyrnov, I. K., Shmatok, O. V. (2015) Ahrolohistyka v Ukraini: suspilno-geohrafichni problemy i perspektyvy rozvytku [Agrologistics in Ukraine: socio-geographic problems and development prospects]. *Ekonomichna ta sotsialna geohrafiia*, vol. 67(2), pp. 96–109. (in Ukrainian)
3. Holovkova, L. S., Holovkova, A. Ie. (2013) Lohistychnyi menedzhment u systemi upravlinnia korporatsiieiu [Logistics management in the corporation management system]. *Problemy ekonomiky transportu*, vol. 6, pp. 25–30. (in Ukrainian)
4. Sokhetska, A. V. (2020) Lohistychnyi menedzhment yak instrument zabezpechennia efektyvnoi diialnosti pidpriemstva [Logistics management as a tool for ensuring the efficient operation of the enterprise]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Ekonomika i upravlinnia*, vol. 2, pp. 8–13. (in Ukrainian)
5. Westland J. Logistics Management 101: A Beginner's Guide, Jun 18 2019. URL : <https://www.projectmanager.com/blog/logistics-management-101>
6. Klunko, N.S. (2012) Osoblyvosti lohistrychnoho pidkhodu do optymizatsii diialnosti farmatsevychnykh pidpriemstv na svitovomu rynku [Peculiarities of the logistic approach to optimizing the activities of pharmaceutical enterprises on the world market]. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/41437/st_57_23.pdf?sequence=1 (in Ukrainian)
7. Ishchenko, N. M. (2013) *Upravlinnia protsesamy lohistyky : metodychni rekomenatsii* [Management of logistics processes: methodical recommendations]. Mykolaiv : Vyd-vo ChDU im. Petra Mohyly, 128 p. (in Ukrainian)
8. Tkachova, M. O. Shyshkin, V. O. (2018) Upravlinnia lohistrychnym potentsialom pidpriemstva v umovakh hlobalizatsii ekonomichnoho seredovyshcha [Management of the logistics potential of the enterprise in the conditions of globalization of the economic environment]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu Seriia Ekonomichni nauky*, vol. 31, pp. 138–140. (in Ukrainian)
9. Bezuhla, L. S., Yurchenko, N. I., Ilchenko, T. V., Palchyk, I. M., Volovyk, D. V. (2021). *Lohistyka: navch.posib* [Logistics: training manual]. Dnipro: Porohy, 252 p. (in Ukrainian)